

PIP: PRZED NAMI NOWE WYZWANIA

**MÓWI GŁÓWNY
INSPEKTOR PRACY
ANNA TOMCZYK**

– **Znowelizowana ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy, która po niewielkich poprawkach Senatu trafiła do Sejmu, daje inspektorom pracy dodatkowe uprawnienia, m. in. nakładania mandatów karnych na sprawców wykroczeń z zakresu legalności zatrudnienia. Jak pani minister ocenia te zmiany?**

– Jak najbardziej pozytywnie. Przyjęte rozwiązania są efektem wielu naszych wniosków o zmianę obowiązujących przepisów. Do tej pory możliwe było jedynie skierowanie przez inspektora pracy wniosku o ukaranie do sądu. W naszej ocenie takie rozwiązanie nie przystawało do realiów, gdyż sądy korzystały z możliwości nadzwyczajnego złagodzenia kary. Średnia kwota grzywny orzekanej przez sądy oscyluje wokół 2000 zł, czyli maksymalnej wysokości mandatu, jaki ma prawo zastosować inspektor pracy. W tej sytuacji występowanie wyłącznie z wnioskami o ukaranie traci ekonomiczne uzasadnienie.

– **Jakie sposoby działania – według pani minister - są bardziej skuteczne w egzekwowaniu przestrzegania prawa: kontrole czy prewencja?**

– Uważam, że skuteczność w eliminowaniu nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym zasad bezpieczeństwa i higieny pracy wymaga zarówno kontroli, jak i prewencji. Egzekwowanie i doradztwo stały się nieodłącznymi elementami pracy inspekcyjnej. W coraz szerszym zakresie dotyczy to także prewencji. W znowelizowanej ustawie o PIP pojawi się nowy zapis zobowiązujący inspekcję do podejmowania działań prewencyjnych i promocyjnych w celu zapewnienia przestrzegania prawa pracy. Taka działalność jest traktowana jako niereprezyjna, pozakontrolna metoda likwidowania źródeł naruszeń prawa pracy. Pozwala na objęcie znacznie szerszego kręgu odbiorców niż przy tradycyjnie rozumianym nadzorze nad warunkami pracy.

– **Jak bumerang wraca sprawa nie wypłacania wynagrodzeń za pracę lub wypłacania na raty, z opóźnieniem. To ewidentne przestępstwo ze strony pracodawców! Czy ma pani minister pomysł na ograniczenie, a najlepiej zlikwidowanie tego zjawiska?**

– Działalność Państwowej Inspekcji Pracy przynosi wymierne korzyści dla pracowników pozbawionych prawa do wynagrodzenia. Tylko w roku ubiegłym inspektorzy pracy wyegzekwowali 111 mln zł zaległych pensji na rzecz blisko

105 tys. pracowników. Znaczny wzrost naruszeń prawa w tym zakresie w ostatnich dwóch latach pracodawcy tłumaczyli kryzysem gospodarczym. Przyniósł on znaczny spadek produkcji, wzrost kursu walut, opóźnienia w realizacji zobowiązań ze strony innych firm. Wskazywali też na zbyt wysokie koszty pracy w naszym kraju. Ale już w I kwartale 2011 r. odnotowaliśmy zauważalną poprawę. O blisko 40% w porównaniu z rokiem poprzednim spadła zarówno kwota niewypłaconych należności jak i liczba przypadków niewypłacenia. Tendencję spadkową stwierdzono także w skargach dotyczących niewypłacania pensji.

Kryzys czy zaległości finansowe kontrahentów nie stanowią jednak usprawiedliwienia dla naruszeń prawa. Orzecznictwo Sądu Najwyższego potwierdza, że nawet gdy sytuacja zewnętrzna jest powodem zaległości płacowej, to brak wypłaty jest ciężkim naruszeniem obowiązków pracodawcy. Egzekwowanie przestrzegania przepisów o wypłacie wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy pozostaje zatem priorytetem działania Państwowej Inspekcji Pracy. Podejmujemy także inne działania, mające na celu poprawę sytuacji w tym zakresie. Wspólnie z przedstawicielami organizacji związkowych i pracodawców przekazaliśmy do Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczej propozycje rozwiązań prawnych i zmian legislacyjnych zmierzających do wyeliminowania naruszeń prawa dotyczących wypłaty wynagrodzenia za pracę.

– **Ludzie pracują po kilkanaście godzin na dobę, w wielu firmach są prowadzone co najmniej dwie ewidencje czasu pracy – jedna prawdziwa, druga – dla kontroli. Niekiedy odnosi się wrażenie, że żyjemy w warunkach kolonialnych. Czy tak być musi?!**

– Nasze kontrole potwierdzają, że pracujemy za długo, co przekłada się na krótszy odpoczynek dobowy i tygodniowy. W 2010 r. inspektorzy pracy przeprowadzili ponad 1380 kontroli sprawdzając przestrzeganie przepisów prawa pracy w zakładach różnych branż, z wyłączeniem czasu pracy kierowców i czasu pracy w zakładach opieki zdrowotnej, co było przedmiotem odrębnych kontroli. Co czwarty kontrolowany nie prowadził ewidencji czasu pracy, natomiast prawie połowa kontrolowanych prowadziła je nierzetelnie, ukrywając faktyczną liczbę godzin pracy. Przyczyny tych naruszeń to według pracodawców skomplikowane i trudne do stosowania regulacje prawne oraz dążenie do minimalizacji kosztów działalności firmy. Dla wyeliminowania nieprawidłowości nie wystarczy jednak tylko konsekwentne realizowanie przez Państwową Inspekcję Pracy działań kontrolno-nadzorczych i edukacyjno-prewencyjnych. Nie mniej istotne jest ustabilizowanie sytuacji go-

spodarczej i zastosowanie rozwiązań systemowych. Ważne jest, by jak najwięcej problemów odnoszących się do ochrony pracowników było rozwiązywanym na stanowisku pracy, w wyniku dialogu i konsultacji między pracodawcami i pracownikami. Inspekcja pracy zawsze oferuje swoje wsparcie w postaci doradztwa.

17 maja 2011 r.: Anna Tomczyk otrzymuje z rąk marszałka Sejmu RP Grzegorza Schetyny nominację na głównego inspektora pracy

– Niestety, nadal mała jest skuteczność egzekwowania przepisów prawa pracy przez prokuraturę i sądy. Mimo, iż PIP przekazuje prokuraturze coraz więcej zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (ok. 1,2 tys.), to zaledwie około 12% tych wniosków trafia do sądu.

Państwowa Inspekcja Pracy podjęła wiele działań w celu poprawy sytuacji. Z naszej inicjatywy w Kodeksie postępowania karnego, znalazł się zapis (§ 1a w art. 325e) umożliwiający inspektorom pracy zgłaszanie wniosku o uzasadnienie niekorzystnych postanowień prokuratury, co ułatwi rzeczową, merytoryczną polemikę z tymi rozstrzygnięciami, wpłynie na poprawę skuteczności inspekcji. Poprawie metod i form współdziałania organów inspekcji i prokuratury mają służyć spotkania kierownictwa okręgowych inspektoratów pracy z prokuratorami okręgowymi i apelacyjnymi. Będziemy wymieniać informacje o prowadzonych postępowaniach i wyjaśniać pojawiające się problemy.

– **Niejako naturalnymi partnerami społecznymi w przestrzeganiu prawa pracy są związki zawodowe. Jakiej formy współpracy – według Pani Minister – są najbardziej wskazane? Czy jest potrzebne nowe lub znowelizowane porozumienie pomiędzy PIP a OPZZ?**

Wysoko cenię współpracę ze związkami zawodowymi. A jeśli chodzi o porozumienie w sprawie zasad współdziałania pomiędzy PIP a OPZZ, to zostało zawarte w 2007 r., a więc stosunkowo niedawno. Realizujemy jego postanowienia, na bieżąco konsultujemy sprawy wymagające dyskusji. Jesteśmy otwarci na każdą sugestię w zakresie zmiany przepisów, priorytetów w działaniu. Plonem naszych działań są wspólne przedsięwzięcia na rzecz zapewnienia skutecznej ochrony pracy, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz eliminacji zagrożeń powodujących wypadki przy pracy. Tylko w roku ubiegłym, w szkoleniach zorganizowanych przez PIP wzięło udział ponad 8 tys. związkowców, w tym ponad 5 tys. społecznych inspektorów pracy. Najliczniejszą grupę wśród uczestników szkoleń stanowili przedstawiciele ogólnopolskich central związkowych.

Rozmawiała: Irena Hamerska

Całość rozmowy ukaże się w „Związkowcu.OPZZ”

NEGOCJACJE ULG PRZEJAZDOWYCH DLA PRACOWNIKÓW

6 czerwca 2011 r. odbyło się kolejne spotkanie sygnatariuszy Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy w sprawie propozycji zmian do Rozdziału XII dotyczącego uprawnień do ulg przejazdowych. Prezes Związku Pracodawców Kolejowych przedstawił kolejną zmodyfikowaną w stosunku do poprzedniej - propozycję realizacji tych uprawnień dla pracowników i ich rodzin oraz emerytów i rencistów i przedstawia się ona następująco:

Przewoźnicy a więc IC, PR, SKM i WKD są gotowi na rok 2012 i na dalsze lata podpisać Porozumienie dotyczące ulg przejazdowych.

Dla pracowników 99% w klasie II wykupuje pracodawca – cena uprawnienia dzieli się na: IC – 351 zł; PR i pozostałe regionalne – 319 zł – razem za oba uprawnienia – 670 zł.

Nadal utrzymano ofertę dokupienia dopłaty do klasy dowolnej w kwocie 200zł pociągach IC a sposób realizacji dodatkowej dopłaty ustalany ma być na szczeblu poszczególnych spółek w ramach ZUZP.

Ponadto określono czas zatrudnienia w spółkach grupy PKP uprawniający do nabycia uprawnień do klasy dowolnej – na 15 lat.

Podstawą do wykupu ulgi przez pracodawcę ma być tak jak poprzednio wniosek uprawnionego, jednak nowością ma być, że oświadczenie pracownika do wykupu ulgi powinno być złożone w I kwartale danego roku (z wyjątkiem pracowników, którzy nabywają uprawnienie po roku pracy).

Przewoźnicy i pracodawcy proponują także, uprawnienie do ulgowych przejazdów dla emeryta i rencisty na poziomie 80% w klasie II, jego cena wykupu to 289 zł w skali roku. Także emeryt i rencista miałyby możliwość dokupienia uprawnień na klasę 1 za kwotę 200 zł. Przy czym prezes ZPK poinformował, że pracodawcy chcą partycypować w kosztach wykupu uprawnienia dla emeryta i rencisty tylko w 50 procentach.

Dla rodziny pracownika strona przewoźników i pracodawców zaproponowała: książeczki kuponowe – 12 biletów na PR – koszt książeczki 130 zł (bilety jednorazowe); książeczki kuponowe w IC – 6 biletów – koszt wykupu 235 zł.

Uprawnionemu (pracownik, emeryt, rencista/ dla członków rodzin przysługiwałyby: IC – 2 książeczki kuponowe na rok; PR – 2 książeczki kuponowe na rok

Wykup każdej pierwszej książeczki dofinansowuje pracodawca w 50% np. książeczka na PR w cenie 130 zł z tego 65 zł płaci pracownik. Drugie książeczki w całości płaciłby pracownik.

Przedstawiciele pracodawców oczekują pisemnych stanowisk strony związkowej odnoszących się do powyższej propozycji do dn. 13 czerwca 2011 r. Jednak już w trakcie spotkania przedstawiciele związków zgłosili pierwsze uwagi i propozycje były to:

- utrzymanie bez dopłaty ulgi na kl. 1 dla wszystkich, którzy to uprawnienie dziś posiadają,
- dofinansowanie wykupu uprawnienia dla emerytów i rencistów na poziomie minimum 70%,
- uściślenie zapisów dotyczących wnioskodawcy wykupu uprawnienia w razie śmierci pracownika,

Kolejne spotkanie w tej sprawie odbędzie się 15 czerwca 2011 r.

Grzegorz Herzyk, Rzecznik prasowy ZZ DR PKP